

Katedra trestního práva

Posudek pověřeného akademického pracovníka na rigorózní práci Mgr. Kamily Havlové „Euthanasie“

Předložená rigorózní práce obsahuje 105 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu, osmi kapitol a závěru. Okruh použité literatury a dalších pramenů je velmi obsáhlý, určitě přiměřený zvolenému tématu, a zahrnuje i nemalou řadu prací zahraničních autorů. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Třeba poznamenat, že autorka ve své práci navazuje na svoji práci diplomovou, kterou dále rozpracovala, podstatně obsahově prohloubila a v řadě směrů dále rozšířila. Po formální stránce splňuje předložená práce všechny požadavky na ni kladené.

Autorka si za téma své práce zvolila problematiku, která nebývá častým tématem kvalifikačních prací. Je tomu tak zejména proto, protože se jedná o problematiku mimořádně citlivou, ve které se střetávají nejen právní aspekty, ale i aspekty medicínské, mravní a filosofické. Navíc názory na řešení řady otázek bývají kontroverzní, historicky, společensky a kulturně podmíněné. Z tohoto hlediska se proto jedná o téma aktuální, otevřené dalším výzkumům, jehož zpracování je nepochybně účelné a přínosné.

Analyticko-syntetická metoda a rovněž metoda komparace, které autorka ve své práci použila, plně odpovídají zaměření práce a vytyčeným cílům.

Po úvodním nastínění cílů a zaměření práce se autorka nejprve věnuje vymezení základních pojmů, se kterými ve své práci operuje, přičemž samotné definice těchto základních pojmů se v pramenech různí, což samozřejmě práci autorce komplikovalo. Nicméně toto vymezení pojmů bylo nezbytné pro další části práce.

Navazující kapitola je věnována vývoji pojmu a institutu euthanasie z historického pohledu od antiky až po současnost. Zajímavé jsou pasáže věnované zneužití myšlenek euthanasie nacistickou ideologií rasové eugeniky. Přehledně jsou zpracovány snahy po zakotvení institutu „usmrcení na žádost“ na našem území v meziválečném období a poté jako privilegované skutkové podstaty v rámci rekodifikace trestního práva. Stranou pozornosti nebyly záslužně ponechány ani projevy zákonodárné iniciativy senátorů a poslanců týkající se dané problematiky, kterou zamýšleli řešit samostatnou zákonnou úpravou, zjevně po belgickém vzoru. Pěkně jsou zpracovány partie týkající se zakotvení práva na život v Listině a výklady tohoto ustanovení v odborné literatuře, jakož i analýza možností postihu usmrcení v rámci euthanasie podle současného trestního zákoníku. Pokud autorka pléduje pro kvalifikaci těchto případů podle ustanovení § 141 tr. zák., jsou její názory akceptovatelné.

Následující kapitoly práce se zabývají jednak otázkami paliativní péče, která bývá často zjednodušeně a nesprávně chápána jako protipól euthanasie, a dále samotné euthanasie z pohledu lékařské etiky. Autorka přitom analyzuje obsah tradiční Hippokratovy přísahy, jakož i dokumentů současných, zejména Etického kodexu české lékařské komory, o které se odpůrci euthanasie často opírají.

Šestá kapitola práce se věnuje komparaci, resp. rozboru vybraných zahraničních právních úprav (Nizozemí, Belgie, Lucembursko, Kanada, Austrálie, Německo), které v tom či onom rozsahu, resp. za určitých podmínek euthanasii umožňují, ať již jejím tolerováním nebo přímo reglementací. Podaný výklad je zpracován velmi přehledně a srozumitelně s orientací na klíčové vývojové mezníky a tendence a nezřídka s dokumentováním na konkrétních kauzách. Tato kapitola je nepochybně přínosná i pro odborného čtenáře.

Poslední dvě kapitoly pak analyzují jednak postoj Rady Evropy k problematice ochrany života a euthanasie, a jednak odraz euthanasie v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Obě tyto kapitoly jsou zpracovány velmi pečlivě a přehledně. I pro zasvěceného čtenáře je přínosem podrobný rozbor vybraných kauz, jimiž se ESLP ve své rozhodovací činnosti zabýval.

Závěr práce pak stručně shrnuje základní teze, ke kterým autorka ve své práci dospěla. Autorka přitom sama přiznává, že v průběhu studia odborné literatury se její počáteční jednoznačně kladné stanovisko k euthanasii poněkud zmírnilo uvědoměním si určitého rizika možnosti zneužití tohoto institutu, jak o tom svědčí některé zahraniční zkušenosti.

Celkově lze předloženou práci hodnotit jako zdařilou. Autorka prokázala skutečně hlubokou znalost zvolené problematiky na základě zpracování velké řady literárních zdrojů, včetně širokého okruhu pramenů zahraničních. S literárními prameny pak autorka pracuje velmi citlivě a zcela funkčně. Zdůraznit třeba její kritický přístup k analyzovaným pramenům a snahu po vyjádření vlastních názorů a stanovisek. I pro erudovaného čtenáře je velmi přínosná analýza relevantních dokumentů Rady Evropy a zejména judikatury ESLP. V neposlední řadě pak třeba kladně hodnotit kvalitní jazykový projev autorky a schopnost formulovat názory jasně a srozumitelně.

Předložená práce po formální i po obsahové stránce splňuje požadavky na kladené na rigorózní práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Při obhajobě své práce by se autorka mohla vyjádřit ke vztahu euthanasie (jejích forem) a tzv. asistované sebevraždy.

V Praze dne 26.3.2021

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
pověřený akademický pracovník